

Ondernemend Breda

AFWIJKING AMBITIE

De ambitie om de hotspot van toegepaste technologie en creativiteit te worden staat nog steeds. Juist in deze coronatijd is het belangrijk om stevig in te zetten op herstel en vernieuwing. Onze stip op de horizon verandert niet. Daarnaast ondersteunen we ook dit jaar op verschillende plekken en bij verschillende sectoren aangezien de coronacrisis nog niet voorbij is. Dit geldt ook voor de culturele sector waar we enerzijds volop bezig zijn de ambities uit de beleidsvisie te realiseren en anderzijds de sector wendbaar en weerbaar houden met extra ondersteuning. Het gemis aan cultuur en culturele activiteiten is duidelijk hoorbaar en zichtbaar in de stad.

Het verwachte financiële resultaat voor Programma 2 bedraagt € 0,5 miljoen positief.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

AFWIJINGEN EN PROGNOSE

Het te verwachten resultaat bedraagt € 1,0 miljoen positief .

In 2021 werken we verder aan een sterke en weerbare economie, al verwachten we nog verdere economische gevolgen van de crisis. In het Centraal Economisch Plan (maart 2021) kwam het CPB met de eerste economische ramingen in 2021. Mede door de meevallende cijfers over 2020 en het feit dat de Nederlandse economie veel veerkracht laat zien, zijn deze cijfers een stuk positiever dan verwacht in 2020. In de basisraming komt het in 2021 tot een economische groei (van het bbp) van 2,2%. Wel wordt verwacht dat het aflopen van de steunmaatregelen gepaard zal gaan met (bedrijfs)herstructureringen en faillissementen, waardoor de werkloosheid in de 2e helft van 2021 verwacht wordt op te lopen tot maximaal 5% eind 2021. Omdat het verdere verloop van de coronapandemie nog steeds onzeker is, blijft ook de onzekerheid over de economische vooruitzichten groot. De verdere economische ontwikkelingen hebben mogelijk nog invloed op inzet van budgetten, capaciteit en resultaten in 2021.

De verwachting is dat de meeste activiteiten conform planning uitgevoerd gaan worden. Voor evenementen wordt een extra activiteit rondom de ontwikkeling en implementatie van Valtimo ingepast. Met Valtimo kun je via een portaal de communicatie tussen de burger en verschillende instanties digitaal borgen. We zetten Valtimo in voor evenementen om het evenementenproces van A tot Z te kunnen professionaliseren en stroomlijnen. Om dit te realiseren is een her-allocatie van middelen nodig.

We verwachten een overschot van € 0,1 miljoen bij Smart City. Dit heeft te maken met de doorlooptijd van privacy procedures en de beschikbare capaciteit.

Conform beleid zijn de grondexploitaties voor de jaarrekening 2020 na afloop van het boekjaar geactualiseerd. Voor deze bestuursrapportage zijn de grondexploitaties opnieuw beoordeeld en bij substantiële wijzigingen herzien. Op grond van de herzieningen wordt voor de grondexploitaties werken bij de jaarrekening een voordeel verwacht van € 0,2 miljoen. Dit bedrag is grotendeels toe te schrijven aan tussentijdse winstnemingen. De prognose maakt onderdeel uit van de totale prognose van alle grondexploitaties.

Met de herziening van de grondexploitaties zijn de lasten en baten van de jaarschijf gewijzigd. Voorgesteld wordt de lasten en baten van de jaarschijf 2021 te verlagen met € 1,1 miljoen en de begroting 2021 hiervoor te wijzigen.

Eind 2020 is er vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een eenmalige specifieke uitkering van ruim € 0,35 miljoen toegekend als bijdrage MKB-deal MKB West Brabant. Op basis van het laatste bestedingsvoorstel 2021-2022 wordt hierbij voorgesteld om via een begrotingswijziging deze beschikbare middelen toe te voegen aan de begroting 2021 en 2022. Samen met de regio-partners REWIN en de Stichting Vakopleidingen Metaal levert de gemeente Breda eenzelfde bedrag aan cofinanciering. Voor de gemeente Breda wordt deze cofinanciering binnen de bestaande begrotingen ingepast.

GEVOLGEN CORONA

Corona vraagt veel capaciteitsinzet van de medewerkers en zorgt voor uitstel of afstel van activiteiten en evenementen. Bij de voortgang van de projecten nieuwe bedrijventerreinen en bij de revitalisering ervan vindt vertraging plaats waardoor op dit

onderwerp een financieel overschot verwacht wordt van € 0,1 miljoen. En door de laatste kabinetsmaatregelen rondom evenementen zal zo'n € 0,2 miljoen van het subsidiebudget in 2021 niet worden aangevraagd.

INZET STEUNMAATREGELENPAKKET

In de lange termijn corona-aanpak 2021 is er voor € 1,25 miljoen aan maatregelen opgenomen binnen dit thema. Uit de in juni opgestelde voortgangsrapportage over de corona-aanpak 2021 blijkt dat hiervan € 0,44 miljoen niet gekoppeld is aan nog uit te voeren concrete activiteiten. Het voornemen ligt er om de nog niet toebedeelde middelen in te zetten voor het herstellepakket corona in het komende halfjaar.

RISICO'S

Door de meevallende cijfers in het Centraal Economisch Plan (maart 2021) van het CPB over 2020 en het feit dat de Nederlandse economie veel veerkracht laat zien, zijn deze cijfers een stuk positiever dan verwacht in 2020.

Thema Grote projecten in de stad

AFWIJKINGEN EN PROGNOSE

Het te verwachten resultaat bedraagt € 0,9 miljoen negatief.

Dit bestaat uit een negatief saldo op de lasten van € 4,4 miljoen en een positief saldo op de baten van € 3,5 miljoen. Dit is in hoofdzaak toe te schrijven aan hogere lasten voor het programma Verbeter Breda van € 0,2 miljoen en een hogere voorziening voor de grondexploitaties binnen het programma CrossMark voor € 0,7 miljoen.

Programma Verbeter Breda (prognose resultaat € 0,24 miljoen nadelig).

In 2021 is het programma Verbeter Breda gestart, met als missie het tegengaan van de toenemende sociaal-economische tweedeling in Breda. Voorafgaand aan deze start hebben een aantal bestuurlijke voorbereidingen plaatsgevonden, waarbij een eerste inschatting is gemaakt van de te verwachten exploitatielasten. Op dat moment was er echter nog geen compleet beeld van de omvang van de opgave en ook geen afgebakende opdracht hiervoor. Bij de start van het programma is door de opdrachtgevers gekozen om managementexpertise uit zowel het ruimtelijk als sociaal domein in te zetten, omdat betere samenhang van die domeinen één van de te behalen doelen is. Er is daarnaast extra inzet ingehuurd voor participatie en om de urgentie van de opgave te bespreken met inwoners en andere belanghebbende instituties in de stad en zodoende naar gedeeld eigenaarschap van de opgave toe te werken. Voor feitelijke onderbouwing, onderzoek en procesadvies bij dit alles is aanvullende expertise ingehuurd. Dit alles heeft geleid tot hogere exploitatielasten.

De in 2020 begrote exploitatielasten Verbeter Breda voor 2021 bedragen € 0,33 miljoen. Halverwege dit startjaar blijkt dat dit budget niet toereikend is, een realistische begroting bedraagt € 0,57 miljoen. Dit betekent voor 2021 een verwachte overschrijding van ruim € 0,2 miljoen.

Programma Gasthuisvelden (prognose resultaat exploitatie € 0).

Op 8 juni 2021 is de préselectie gestart voor de aanbesteding van fase 1 van de Nieuwe Mark. Het gaat hier om het te verdiepen deel van de huidige Nieuwe Mark langs de Markendaalseweg en de Nieuwe Weg. Middels een aanbestedingsprocedure gaan we op dit moment uit van een gunningsbesluit op 17 december 2021. Dit betekent dat de werken buiten medio 2021 maar in 2022 worden gestart. Het realiseren van dit deel van de Nieuwe Mark zal gefaseerd worden uitgevoerd en ongeveer twee jaar duren. Ondertussen wordt gewerkt aan het definitief ontwerp van fase 2 van de Nieuwe Mark (Seelig Noord) en het bestemmingsplan dat nodig is om realisatie daar mogelijk te maken.

Programma CrossMark Breda (prognose resultaat exploitatie € 0,7 miljoen nadelig).

Stationskwartier

Aan de westzijde van het station wordt in het najaar gestart met de bouw van het ambitieuze project 5 Tracks (appartementen, kantoren, voorzieningen en hotel).

De grondexploitatie Stationskwartier is voor de bestuursrapportage herzien. De gronden voor de ontwikkeling 5 Tracks in het Stationskwartier zijn eind juni volledig geleverd aan Synchron, waardoor de opbrengsten dit jaar al worden gerealiseerd. Bij de jaarrekening 2020 werd vanwege de onderhandelingen nog uitgegaan van uiterlijk 2023. Als gevolg van de eerdere levering zijn de rentelasten € 0,1 miljoen lager. Voor het negatieve resultaat van de grondexploitatie is bij de jaarrekening een

voorziening getroffen. Vanwege de lagere rentelasten wordt verwacht dat bij de jaarrekening € 0,1 miljoen van de voorziening grondexploitaties kan vrijvallen.

Door de verkoop van de gronden zijn de baten van de jaarschijf 2021 en daarmee ook de lasten (onderhanden werk) € 3,3 miljoen hoger; voorgesteld wordt de begroting hiervoor te wijzigen.

Havenkwartier

In april is de Samenwerkingsagenda met de Provincie getekend, met de uitgewerkte deals op de thema's mobiliteit, groen/water en stedelijke ontwikkeling.

Het college heeft op 15 juni een besluit genomen om de raad voor te stellen de grondexploitatie Klavers Janssen in CrossMark te openen; het voorstel ligt nu voor aan de raad. De grondexploitatie vertoont een tekort van € 0,8 miljoen. Het BBV schrijft voor dat voor dit tekort een voorziening dient te worden getroffen. Op basis van het raadsvoorstel bedraagt de toevoeging aan de voorziening grondexploitaties € 0,8 miljoen.

Bij de begrotingsopstelling zijn de ramingen voor de lasten en baten van de faciliterende projecten van Cross Mark (per saldo € 0,1 miljoen) in programma 3 opgenomen. Voorgesteld wordt deze over te hevelen naar programma 2 en hiervoor de begroting te wijzigen.

Cultuurcluster

De ontwikkeling van de culturele hotspot samen met culturele instellingen loopt, zij het met enige vertraging. De ambitie is hoog en het is een complexe opgave. Er wordt nu gekeken wat er vanuit financieel oogpunt mogelijk is als het project meer pragmatisch (minder als 1 grote herontwikkeling en meer als geleidelijke transformatie) wordt opgepakt. Nu de coronamaatregelen meer ruimte bieden wordt activering van het gebied gestimuleerd. In sommige gevallen moet vanwege verbouwingsplannen het gebruik van de panden (tijdelijk) worden ingeperkt.

't Zoet

Het voormalig CSM- of Corbion terrein is door de Gemeente en de Provincie Noord Brabant samen aangekocht en als deelgebied toegevoegd aan het Programma CrossMark. In april is de intentieovereenkomst met de Provincie voor de gezamenlijke herontwikkeling van 't Zoet getekend. Als eerste stap wordt nu een Ontwikkelvisie opgesteld. De ontwikkeling van waterrijke groenzones langs de Mark (Zoete Delta) is hier integraal onderdeel van. Verdieping van mogelijke scenario's is onderdeel van de visievorming. Bij het BZK is een Businesscase ingediend, als eerste stap naar betrokkenheid van het Rijk bij de planvorming in CrossMark en mogelijke financiële bijdragen, zoals dat ook bij de Strip is gelukt (de Woningbouwimpuls). 't Zoet betreft een zeer complexe opgave op een grootschalig, vervuild en onveilig terrein. De financiële middelen zijn als volgt onder te verdelen:

- Voorbereidingskrediet investeringen voor planontwikkeling van € 0,25 miljoen (visie, haalbaarheid, gebiedsonderzoeken, opzetten SOK met provincie, participatie, ambtelijke kosten voor projectbegeleiding); zie hierna onder investeringen.
- Exploitatiebudget voor de kosten van terreinbeheer (beveiliging, WOZ, cameratoezicht, etc.); budget en kosten zijn niet opgenomen in programma 2 onder de grote projecten, maar in programma 3 thema grote woonprojecten in de stad onder panden en gronden.
- Kosten voor placemaking en ondersteuning van tijdelijke initiatieven.

Amphia

Het ziekenhuis aan de Molengracht is in gebruik. De monitoring van het parkeren heeft er toe geleid dat Amphia een aanvraag heeft gedaan voor de bouw van extra parkeerplaatsen voor personeel. In de praktijk blijkt nu er steeds meer afdelingen overkomen vanuit de Langendijk dat de capaciteit van het personeelsparkeren wat is onderschat.

Het project Amphia Langendijk heeft als doel herontwikkeling van de vertreklocatie van het ziekenhuis. Na het positieve besluit over de haalbaarheid eind 2020 is in de eerste helft van 2021 gewerkt aan het opstellen van een anterieure overeenkomst, het voorlopig ontwerp van de openbare ruimte en het ontwerp bestemmingsplan.

Investeringsen

Cross Mark

't Zoet

In december 2020 heeft de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 0,25 miljoen.

De planvoorbereidingskosten worden aangewend om de gebiedsontwikkeling gestalte te geven. Conform het plan van aanpak ligt in 2021 de focus op 2 hoofdpogaven:

- Het uitwerken van een ontwikkelingsperspectief met programmering en strategie om tot herontwikkeling van 't Zoet te komen, voorzien van een investeringsraming en businesscase op hoofdlijnen.
- Het uitwerken van de vorm en wijze van samenwerken met de provincie, voorzien van een financiële propositie en investeringsstrategie.

In de eerste 3 maanden van het jaar is veel inzet gepleegd om een bijdrage te leveren aan de investeringsraming van het ministerie van BZK inzake de 14 grootschalige woningbouwgebieden. Deze inspanningen waren niet geraamd, maar hebben er wel toe geleid dat Breda met 't Zoet onderdeel is geworden van deze grootschalige woningbouwgebieden, waarvoor mogelijk in de komende jaren een forse rijksbijdrage kan worden aangevraagd om het publieke tekort te kunnen deken. Verder is gestart met het ontwikkelperspectief, waarvoor bureau West8 de opdracht heeft gekregen. Inmiddels is het tussenproduct van het ontwikkelperspectief gepresenteerd.

Medio juni 2021 is ca. € 0,17 miljoen van het door de gemeente beschikbaar gestelde budget besteed. Het restantbudget € 0,08 miljoen is niet toereikend voor de werkzaamheden tot het einde van het jaar. Verwacht wordt dat aanvullend ca. € 0,1 miljoen nodig is, om de volgende inzet te kunnen plegen voor a) de uitwerking van het ontwikkelperspectief b) in gang zetten gebiedsonderzoeken (w.o. bodem en flora en fauna) c) participatie met stakeholders d) marktverkenning met potentiële ontwikkelende partijen e) nadere verkenning van de wijze van samenwerking met de provincie.

Havenkwartier/Cultuurcluster

Voor de investeringen van het Havenkwartier/De Strip (woningbouwimpuls) is bij de jaarrekening 2020 kritisch gekeken naar de planning van de activiteiten en de te verwachten uitgaven in 2022. Daarmee is bij de jaarrekening een bedrag van € 1,2 miljoen doorgeschoven naar 2022.

Voor het Cultuurcluster vindt dit jaar de voorbereiding plaats voor een bedrag van € 0,5 miljoen; de overige investeringen worden c.q. zijn bij de jaarrekening doorgeschoven naar 2022 en 2023.

Nieuwe Mark

Voor de Nieuwe Mark is bij de jaarrekening 2020 kritisch gekeken naar de investeringen voor de jaarschijf 2021. Wij gaan ervan uit dat in november kan worden gegund; de uitvoering zal in 2022 en 2023 aan de orde zijn. Een deel van de geplande investeringen van de jaarschijf 2021 ad € 2,7 miljoen is bij de jaarrekening doorgeschoven naar 2022.

Amphia

Voor dit project staat de uitvoering van het werk (Hogeschoollaan (fietspad)) eind van dit jaar gepland. Om deze reden is bij de jaarrekening 2020 € 2,1 miljoen doorgeschoven naar 2022.

RISICO'S

De Voortgangsrapportage voor de Strip, eerste fase realisatie Havenkwartier is gereed. In CrossMark lopen veel projecten, waarvan een aantal vernieuwend zijn en specifieke expertise vragen (energietransitie, mobiliteitshub, culturele hotspot, herontwikkeling 't Zoet). Beschikbaarheid van capaciteit en voldoende kwaliteit in de gemeentelijke organisatie is een probleem cq risico. Projecten kunnen hierdoor vertragen en proceskosten nemen toe.

Voor de Nieuwe Mark zijn de risico's dit voorjaar geactualiseerd.

Thema Dynamische stad

AFWIJINGEN EN PROGNOSE

Het te verwachten resultaat bedraagt € 0,3 miljoen positief.

Op het gebied van cultuur in de openbare ruimte zijn extra activiteiten en projecten opgestart en deze worden ook al uitgevoerd. In mei is de herziene uitkomst subsidie-toewijzingen van Brabantstad ontvangen wat leidt tot een herschikking van ranking en inpassing binnen de beperkte middelen. De gunning van de kunsthal heeft in mei plaatsgevonden en naar verwachting worden in het najaar de eerste activiteiten georganiseerd. De komende drie jaar ontwikkelt de gekozen partij een diverse culturele programmering in samenwerking met andere (culturele) partners in de stad. Zodra de programmering is

uitgewerkt zal het beschikbare budget 2021 van ruim € 0,9 miljoen op hoofdlijnen over de jaren worden verdeeld. Jaarlijks wordt aan de hand van een evaluatie het budget voor het komende jaar vrijgegeven. De realisatie van het stadsdepot wordt op de agenda van de nieuwe bestuursperiode geplaatst hetgeen in 2021 zal leiden tot een klein positief resultaat in de kapitaallasten.

Binnen het product Cultureel Erfgoed werken we aan de geplande doelstellingen. Er is binnen het werkveld Cultureel Erfgoed wel een verschuiving in de geplande werkzaamheden binnen de mogelijkheden van de financiële begroting.

- In 2021 besteden we naar verwachting minder tijd dan gepland aan de ontwikkeling van een nieuw digitaal platform dat de erfgoedverzamelingen-collecties goed vindbaar en toegankelijk maakt (Collectie Breda). Deze vertraging is ontstaan doordat intern geen capaciteit beschikbaar is.
- We besteden meer tijd dan gepland aan de voorbereiding op de komst van de Omgevingswet (o.a. erfgoedkaarten vullen met informatie, erfgoedverordening, paraplu-bestemmingsplan).
- We besteden minder tijd aan de Lokale Onderzoeks Agenda Breda, in verband met prioritering van werkzaamheden.

GEVOLGEN CORONA

De fysieke activiteiten in het kader van cultuureducatie, bijvoorbeeld op scholen, hebben geen doorgang kunnen vinden vanwege de lockdown en de capaciteitsinzet van de medewerkers aan de corona-aanpak. Dit geldt tevens voor de activiteiten internationaal. Ook het onderdeel accommodatiebeleid is daardoor nog niet opgestart en gaat vertraging oplopen in het opstellen en implementeren.

INZET STEUNMAATREGELENPAKKET

Van de ontvangen coronamiddelen vanuit het Rijk voor de lokale culturele voorzieningen resteert nog een bedrag van ruim € 0,7 miljoen. Momenteel geeft het culturele veld aan de handen vol te hebben aan het opstarten en draaiende houden van de business. De verwachting is dat in de 2e helft van het jaar nog € 0,4 miljoen besteed gaat worden i.v.m. het verlengen van de ondersteuningsregeling corona en voor activiteiten in het kader van cultureel ondernemerschap en cultuur in de publieke ruimte. Zo'n € 0,3 miljoen zal niet meer uitgegeven worden in 2021.

Onlangs is in de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds als indicatie aangegeven dat Breda voor dit onderdeel een compensatie over het 2e halfjaar 2021 kan verwachten. E.e.a. zal naar verwachting in de septembercirculaire pas definitief worden afgewikkeld.

RISICO'S

Zoals aangegeven bij de begroting zorgt corona voor ingrijpende gevolgen voor de algemeen gebruikelijke verdienmodellen van alle culturele organisaties in de stad. En daarmee zorgt de vraag naar extra ondersteuning aan subsidies voor druk op het beperkte werkbudget cultuur. Maar door de indicatie bij de meicirculaire omtrent de komst van een 2e tranche aan gelden vanuit het Rijk wordt het risico aan een tekort op middelen ter ondersteuning van de cultuursector als beperkt ingeschat.

Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

AFWIJKINGEN EN PROGNOSE

Het te verwachten resultaat bedraagt € 0,1 miljoen positief.

Werkend Leren is in 2021 beschikbaar voor onder andere Zorg-Leerlijn, Praktijk Verklaringen, Doenersacademie en Challenge Gezond 100. De verwachting is dat de kosten van de Zorg-Leerlijn € 0,1 miljoen minder hoog zijn gezien de gezamenlijke dekking van deze uitrol met de afdeling participatie. Vanaf 2022 gaat Werkend Leren structureel dekking bieden voor Taal/Laaggeletterdheid.

GEVOLGEN CORONA

Het budget Jongeren Aanpak Corona is stevig aangezet in 2020-2021. Er is door het Rijk voorzien in een extra financiële impuls voor 2021 tot en met 2023. Inzet over de jaren zal zorgvuldig en in samenspraak met scholenpartners in Breda worden afgestemd. Veerkracht, talentontwikkeling en kansengelijkheid zijn hierbij belangrijke speerpunten.

INZET STEUNMAATREGELENPAKKET

De aan dit thema toebedeelde maatregelen zullen in 2021 worden afgewikkeld.

RISICO'S

De bouwkosten zijn sterk gestegen waarmee de uitvoering van de zorgplicht onder druk komt te staan bij een gelijkblijvende jaarlijkse bijdrage aan onderwijshuisvesting voor het primair- en voortgezet onderwijs. De corporatie onderwijshuisvesting Building heeft een nieuwe meerjaren-visie en onderwijshuisvestingsplan opgeleverd. De corporatie onderwijshuisvesting BreedSaam stelt deze momenteel op.

Thema Verbindend bestuur

AFWIJKINGEN EN PROGNOSE

Het te verwachten resultaat bedraagt nihil.

Het vaststellen van de regionale programmeringsafspraken voor bedrijventerreinen is nu voorzien voor de Ontwikkeldag in juli. In RWB-verband wordt gewerkt aan een investeringsagenda bedrijventerreinen. Vanuit BOELM wordt daarbij de kruisbestuiving met de RIA regio Breda gezocht.

GEVOLGEN CORONA

Sinds het uitbreken van de coronacrisis is de lobbyinzet in een stroomversnelling gebracht. Waar zinvol rechtstreeks vanuit Breda en waar noodzakelijk samen met lobbypartners in verschillende lobbyverbanden. Rondom de Tweede-Kamerverkiezingen en de Kabinetsformatie zijn extra inspanningen gepleegd. Komende periode ligt het accent van de Haagse lobby naast reguliere inzet richting het Rijk op het extra investeren in bestuurlijke kennismakingen met (Brabantse) Kamerleden vanuit de verschillende Bredase lobbydossiers en de kansen die wij signaleren in de actualiteit vanuit de coalitievorming en inzet op coronaherstel.

Vanwege voortdurende van de coronamaatregelen vinden de contacten in Brussel alsook relevante Europese netwerkevents w.o. European Week of Regions and Cities, European Mobility Week en European Green Week digitaal plaats. Enkele in Brussel geplande PA-activiteiten vinden hierdoor geen doorgang. Dit interbellum benutten we om voor te sorteren op komende Europese cofinancieringskansen voor Bredase projecten die de komende drie jaar in uitvoering gaan komen. Hiertoe is een brede Europese subsidiescan gestart.

